

การมีส่วนร่วมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม
: กรณีศึกษา อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี

Subdistrict headman and village headman's participation in prevention crime problems :
A case Study of Mueang Ratchaburi district, Ratchaburi province

นันทน์ภัส แก้วเกื้อ

Nannaphat Kaewkuea

moobens.2540@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีที่มาจากกรณีที่ผู้วิจัยต้องการจะศึกษาการมีส่วนร่วม ปัญหาและอุปสรรค แนวทางแก้ไขปัญหาปัญหาและอุปสรรค ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานให้เหมาะสมกับบริบทและการดำเนินงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้ดียิ่งขึ้น โดยงานวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการวิจัยเอกสารและวิจัยสนาม ผ่านการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแบบมีโครงสร้าง จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบไปด้วย กำนัน จำนวน 2 คน และผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 5 คน รวมเป็น 7 คน โดยผลการวิจัยสามารถสรุปได้เป็น 3 ประเด็น คือ การมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประเด็นต่อมาคือปัญหาและอุปสรรค ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่พบโดยส่วนมากจะเป็นปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหา ยาเสพติด ปัญหาความยากจน ปัญหาครอบครัว ปัญหาการศึกษา ปัญหาการไม่เท่าเทียม และปัญหา การว่างงาน โดยผู้สัมภาษณ์ได้เสนอวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการส่งตัวผู้ติดยาเสพติดไปบำบัด การติดยาเสพติด เพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ ปฏิบัติงานโดยเริ่มต้นจากครอบครัว ชัดเจนชัดเจน สำคัญ ของเยาวชนให้เป็นคนดี และมีการออกตรวจตรา ตั้งด่านในชุมชนให้มากขึ้น โดยจากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ มีข้อเสนอแนะคือ ควรเพิ่มการรณรงค์และประชาสัมพันธ์กับประชาชนให้มากยิ่งขึ้น เช่น ระบบแจ้งเตือน อาชญากรรม เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักต่อการป้องกันปัญหาอาชญากรรม สื่อสารกับ ประชาชนในทุกช่องทางให้มากขึ้นเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ดีและเพื่อให้ประชาชนรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ อย่างรวดเร็ว ควรมีการอบรมพัฒนากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันปัญหา อาชญากรรม กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และควรสร้างระบบติดตามเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

คำสำคัญ : กำนัน ; ผู้ใหญ่บ้าน ; อาชญากรรม

Keywords : Subdistrict headman ; Village headman ; Crime

*บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่องการมีส่วนร่วมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม : กรณีศึกษา อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี

**นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทนำ

สถาบันกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นสถาบันที่อยู่คู่กับสังคมไทยมายาวนาน อีกทั้งมีความใกล้ชิดกับประชาชน และยังเป็นกลไกที่สำคัญของรัฐ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน มีอำนาจตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2557 โดยกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทำหน้าที่ช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติหน้าที่ และเป็นหัวหน้าราษฎรในตำบล หมู่บ้าน มีอำนาจหน้าที่อำนวยความสะดวกและดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ราษฎร สร้างความสมานฉันท์และความสามัคคีให้เกิดขึ้นในตำบล หมู่บ้าน และการประสานหรืออำนวยความสะดวกแก่ราษฎรในการติดต่อหรือรับบริการจากหน่วยงานของรัฐ รับฟังปัญหาและนำความเดือดร้อน ทุกข์สุขและความต้องการที่จำเป็นของราษฎรในตำบล หมู่บ้าน แจ้งต่อหน่วยงานของรัฐ รวมทั้ง ให้การสนับสนุน ส่งเสริมการปฏิบัติงานแก่หน่วยงานของทางราชการทุกกระทรวง กรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน และหน้าที่อื่นๆ อีกมากมาย

อาชญากรรมเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องมาจากปัญหาในสังคม และเศรษฐกิจของประเทศ เป็นสิ่งซึ่งทำลายชีวิตทรัพย์สินของประชาชนทั้งที่อาศัยอยู่ในตัวเมืองและชนบททำให้ผู้คนเกิดความหวาดกลัว มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งอาชญากรรมในปัจจุบันมีแนวโน้มของความรุนแรง และซับซ้อนมากขึ้นตามความเจริญของเทคโนโลยี และความทันสมัยของการสื่อสารแขนงต่าง ๆ สิ่งที่ยืนยันได้ก็คือ สถิติคดีอาชญากรรมที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี ชาวอาชญากรรมตามหน้าหนังสือพิมพ์หรือจากสื่อต่าง ๆ หน่วยงานทางด้านกระบวนการยุติธรรมที่ตั้งขึ้นมาใหม่ หรือมีการปรับปรุงระบบการทำงานแบบใหม่ เพื่อรองรับปัญหาอาชญากรรมที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี ขอบเขตและปริมาณความร้ายแรงของอาชญากรรมเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของบุคคลโดยทั่วไป เพราะขอบเขตของอาชญากรรมเป็นตัวบ่งชี้ถึงความร้ายแรงของอาชญากรรมที่สามารถนำไปเปรียบเทียบกับจำนวนอาชญากรรมในอดีต หรือคาดคะเนปัญหาอาชญากรรมในอนาคต จากปัญหาที่เกิดขึ้นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรม ส่วนมาก เป็นสิ่งที่เราอยู่ใกล้ตัวเรา อย่างเช่น สถาบันครอบครัวเป็นรากฐานหนึ่ง ที่มีความสำคัญ ถ้าคนในครอบครัวไม่ดูแลซึ่งกันและกัน ใส่ใจกันน้อยลง ทำให้คนในครอบครัวมีความรู้สึก ว่าขาดความอบอุ่นจึงมีความรู้สึกที่ว่า หันไปพึ่งยาเสพติดนั้นก็เป็นส่วนประกอบหนึ่งสื่อต่างๆที่นำเสนอ เช่น การเล่นเกม ก็เป็นส่วนหนึ่ง ทำให้เกิดอาชญากรรมได้เช่นกัน สถานะที่ต่างที่มีความรกร้าง เป็นก่อให้เกิดให้เกิดอาชญากรรมได้ง่าย รัฐบาลควรเข้ามาแก้ไข ส่วนนี้ให้มากที่สุด การก่ออาชญากรรมจะได้น้อยลง

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นเจ้าหน้าที่ของภาครัฐ ซึ่งถือว่าทำหน้าที่เกี่ยวกับการรับผิดชอบในการ บำบัดทุกข์ บำรุงสุข ของราษฎรในพื้นที่ ประกอบการการปฏิบัติราชการของ ปลัดอำเภอในระดับพื้นที่นั้นมีบุคคลที่เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนภารกิจต่าง ๆ คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำการวิจัยการมีส่วนร่วมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่ กรณี อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี ทั้งนี้ เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นในการปฏิบัติงานต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษา การมีส่วนร่วมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม: กรณีศึกษา อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี เป็นการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการใช้วิธีวิจัยผ่านทาง 1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ วารสาร สิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ รายงานวิจัย คู่มือปฏิบัติงาน ระเบียบ ประกาศ หนังสือสั่งการต่าง ๆ

เอกสารทางของราชการที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ปัญหาและอุปสรรค แนวทางแก้ไขปัญหาปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมของก้านัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี และ 2. การวิจัยสนาม (Field Research) เป็นการรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) ลักษณะของการสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์ที่มีคำถามและข้อกำหนดแน่นอนตายตัวจะสัมภาษณ์ผู้ใดก็ใช้คำถามแบบเดียวกัน (สุภางค์ จันทวานิช, อ้างถึงใน วิโรจน์ ก่อสกุล, 2565, หน้า 45) และการสัมภาษณ์จะทำการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษาได้กำหนดวันนัดหมายวันสัมภาษณ์โดยแจ้งให้ผู้สัมภาษณ์ทราบก่อนล่วงหน้าในการสัมภาษณ์ผู้สัมภาษณ์จะใช้การจดบันทึกและบันทึกเสียง โดยก่อนสัมภาษณ์จะขออนุญาต ผู้ถูกสัมภาษณ์ในการจดบันทึก การสนทนาก่อนทุกครั้ง โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างจะประกอบไปด้วย ก้านัน จำนวน 2 คน และผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 5 คน รวมเป็น 7 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจะเป็นการใช้วิธีการสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงการ หรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ อันมีลักษณะของการสัมภาษณ์ที่มีการกำหนดคำถามไว้ก่อนล่วงหน้าเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบจากผู้ให้สัมภาษณ์ และไม่ว่าจะสัมภาษณ์บุคคลใดก็จะใช้ชุดคำถามสัมภาษณ์อย่างเดียวกันทั้งหมด ในการสัมภาษณ์จะทำการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล โดยผู้สัมภาษณ์กำหนดวันนัดหมาย วันสัมภาษณ์ และแจ้งให้ผู้ให้สัมภาษณ์ทราบล่วงหน้า และในการสัมภาษณ์ผู้สัมภาษณ์ใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงที่ซึ่งได้รับความยินยอมจากผู้ให้สัมภาษณ์ในการบันทึก ก่อนเริ่มการสัมภาษณ์ทุกครั้ง ซึ่งวิธีการเก็บข้อมูลจะเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เป็นวิธีการศึกษาค้นคว้าเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไป โดยรวบรวมเอกสารซึ่งเป็นข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้วโดยบุคคลอื่น เช่น หนังสือทั่วไป งานวิจัย เอกสารของทางราชการ เป็นต้น และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม โดยผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยเลือกสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) โดยผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ตามคำถามที่ได้กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์เท่านั้น และในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจดบันทึกข้อมูลและบันทึกเสียงตามคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์

ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยจะดำเนินการโดยการ 1. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร และจากการสัมภาษณ์มาแยกประเด็นแต่ละประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา 2. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาเปรียบเทียบความเหมือนหรือความแตกต่างระหว่างผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละบุคคล 3. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารโดยแยกตามประเด็น เช่น ท่านมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ของท่านบ้างหรือไม่อย่างไร สิ่งใดเป็นปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม และจะมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมอย่างไร ก่อนที่จะนำข้อมูลไปวิเคราะห์ และ 4. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและเปรียบเทียบมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสรุปผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของก้านัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม: กรณีศึกษา อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี โดยใช้การนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนา

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้ศึกษาสามารถวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยได้เป็น 3 หัวข้อหลักๆ ดังนี้

1. ศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมของก้านัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี โดยสามารถแบ่งออกเป็น 1. การเปิดรับฟังปัญหาและความคิดเห็นของประชาชน ก้านัน

ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองราชบุรี มีการจัดประชุมประจำเดือนของหมู่บ้านเป็นประจำ ทุกเดือน เพื่อแจ้งข่าวสาร และรับฟังปัญหาต่าง ๆ ของประชาชน การนำข่าวสาร หรือนโยบายของรัฐบาลมาชี้แจงให้ประชาชนในพื้นที่ รับทราบ การให้ประชาชนเสนอปัญหา แสดงความคิดเห็น และหาทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน และหากเกิดปัญหา อาชญากรรมขึ้นจะมีการนัดหมายประชุมเพื่อหาวิธีการป้องกันและระงับเหตุ เพื่อความปลอดภัยในชีวิตและ ทรัพย์สินของประชาชน 2. การปรึกษาหารือและวางแผนร่วมกันกับประชาชน กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอ เมืองราชบุรี มีการวางแผนร่วมกันกับประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่ มีการจัดทำ แผนป้องกันภัยสาธารณะและอาชญากรรม มีการวางแผนป้องกันปัญหาอาชญากรรมร่วมกันระหว่าง ประชาชนและผู้นำ การวางแผนแบ่งพื้นที่รับผิดชอบในการดูแลประชาชนเพื่อให้ดูแลประชาชนในพื้นที่ได้ อย่างทั่วถึง 3. การรณรงค์และการประชาสัมพันธ์ กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองราชบุรี มีการรณรงค์และการ ประชาสัมพันธ์ โดยการรณรงค์ประชาสัมพันธ์การป้องกันปัญหาอาชญากรรมผ่านหอกระจายข่าวหมู่บ้าน และทางกลุ่มของหมู่บ้านผ่านแอปพลิเคชันไลน์ การจัดอบรมให้ความรู้ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม การติดประกาศประชาสัมพันธ์ให้รับทราบ และการส่งหนังสือต่าง ๆ ให้ประชาชนทราบ 4. การลงตรวจตรา รักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ / การตั้งด่านชุมชน กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองราชบุรี มีการลงตรวจตรา รักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ โดยการออกตรวจและตั้งด่านชุมชนทุกอาทิตย์ การจัดเวรออกตรวจตรา ภายในหมู่บ้าน มีสายตรวจในชุมชนตลอด 24 ชั่วโมง การจัดคณะกรรมการในชุมชนออกตรวจในบริเวณพื้นที่ และทำบันทึกเหตุการณ์ในแต่ละครั้ง 5. การติดตามและประเมินผล กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองราชบุรี มีการติดตามการนำผู้เสพยาเสพติดที่นำเข้าสู่กระบวนการบำบัด ซึ่งเป็นสาเหตุของปัญหาอาชญากรรม และ ประเมินผลหลังจากการนำผู้เสพยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการบำบัดว่าปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ลดลงหรือไม่

2. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมของกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอ เมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี พบว่า กำหนด และผู้ใหญ่บ้านพบปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันปัญหา อาชญากรรมของกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี คือ ปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาความยากจน ปัญหาครอบครัว เช่น พ่อแม่ หย่าร้าง การใช้ความรุนแรง เป็นต้น ปัญหาการศึกษา ปัญหาการไม่เท่าเทียม ปัญหาการว่างงาน การปกป้องการกระทำความของผู้กระทำผิด คือ ครอบครัว มักปกป้องผู้กระทำผิด ไม่ต้องการให้ผู้กระทำผิดได้รับโทษทางกฎหมาย เป็นต้น การที่กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ไม่รู้กฎหมาย เนื่องจากกำหนด ผู้ใหญ่บ้านไม่รู้กฎหมายว่าตนเองมีอำนาจหน้าที่อย่างไรในการ ป้องกันอาชญากรรม และการรักษาความสงบในพื้นที่ ทำให้ไม่สามารถระงับการเกิดอาชญากรรมได้ ความชำนาญในการป้องกันตัวในการป้องกันอาชญากรรม เช่น การต่อสู้ การยิงปืนยุทธวิธี เป็นต้น เนื่องจาก กำหนด ผู้ใหญ่บ้านบางคนไม่เคยได้รับการฝึกอบรมการต่อสู้และการป้องกันตัว เมื่อเกิดการก่ออาชญากรรมขึ้น จึงต้องประสานเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าช่วยเหลือ ทำให้การระงับเหตุเป็นไปอย่างล่าช้า

3. ศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมของกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี กำหนด ผู้ใหญ่บ้านมีแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันปัญหา อาชญากรรมของกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน คือ การส่งตัวผู้ติดยาเสพติดไปบำบัดการติดยาเสพติด เพื่อป้องกันการ กระทำความผิดซ้ำ การปลูกจิตสำนึกให้ครอบครัวรักกัน การรู้จักมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ชัดเกล้าจิตสำนึกของ เยาวชนให้เป็นคนดี การจัดกิจกรรมอบรมเกี่ยวกับกฎหมาย การป้องกันตัว และควรมีการออกตรวจตราและ

ตั้งด่านในชุมชนให้มากขึ้น จัดการอบรมความรู้เกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรม วิธีการป้องกันตัว การต่อสู้ต่างๆ ให้กับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน การเฝ้าระวังและติดตามข่าวสาร และใช้เทคโนโลยีในการป้องกัน เช่น การติดกล้องวงจรปิด การจัดกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน เพื่อเสริมสร้างความใกล้ชิด ความรักสามัคคีภายในชุมชน เช่น การจัดกีฬา หมู่บ้าน เป็นต้น

โดยสามารถอภิปรายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

การมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม ตามทฤษฎีการมีส่วนร่วม คือ การเปิดรับฟังปัญหาและความคิดเห็นของประชาชน เช่น การจัดประชุมประจำเดือนของหมู่บ้านเพื่อแจ้งข่าวสารและรับฟังปัญหาต่างๆ ของประชาชน การนำนโยบายต่างๆ ของรัฐที่ผู้ใหญ่บ้านได้รับมาแจ้งให้ประชาชนทราบ ให้ประชาชนเสนอปัญหา ความคิดเห็นและหาทางแก้ไขร่วมกัน และนัดหมายประชุมเพื่อร่วมแสดงความคิดเห็นกันภายในชุมชน การปรึกษาหารือและวางแผนร่วมกันกับประชาชน เช่น มีการวางแผนร่วมกันกับประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่ มีการจัดทำแผนป้องกันภัยสาธารณะ และอาชญากรรม การวางแผนป้องกันปัญหาอาชญากรรมร่วมกันระหว่างประชาชนและผู้นำ การวางแผนแบ่งพื้นที่รับผิดชอบในการดูแลประชาชนเพื่อให้ดูแลประชาชนในพื้นที่ได้อย่างทั่วถึง การรณรงค์และการประชาสัมพันธ์ เช่น การรณรงค์ประชาสัมพันธ์การป้องกันปัญหาอาชญากรรมผ่านหอกระจายข่าวหมู่บ้าน และทางกลุ่มของหมู่บ้านผ่านแอปพลิเคชันไลน์ การจัดอบรมให้ความรู้ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม การติดประกาศประชาสัมพันธ์ให้รับทราบ การส่งหนังสือให้ประชาชนทราบ การลงตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ / การตั้งด่านชุมชน เช่น การออกตรวจและตั้งด่านชุมชนทุกอาทิตย์ การจัดเวรออกตรวจตราภายในหมู่บ้าน การมีสายตรวจในชุมชนตลอด 24 ชั่วโมง การจัดคณะกรรมการในชุมชนออกตรวจในบริเวณพื้นที่และทำบันทึกเหตุการณ์ในแต่ละครั้ง และ การติดตามและประเมินผล เช่น การติดตามการนำผู้เสียหายเสด็จที่นำเข้าสู่กระบวนการบำบัด ซึ่งเป็นสาเหตุของปัญหาอาชญากรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณีฐวรรณ์ ตรีณาวงษ์ (2565) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการป้องกันปัญหา ยาเสพติด: กรณีศึกษา ตำบลวังหามแห อำเภอขามเฒ่าราชบุรี จังหวัดกำแพงเพชรมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วม ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางป้องกันปัญหายาเสพติด จากการวิจัยพบว่า

- 1) การป้องกันยาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านนั้น ได้ดำเนินการสอดคล้องตามหลักธรรมาภิบาลโดยเฉพาะหลักการมีส่วนร่วม ซึ่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดภายใต้บทบาทหน้าที่ตามที่กฎหมายให้อำนาจ
- 2) ปัญหาหรืออุปสรรคนั้นเกิดขึ้นนั้นเป็นปัญหาเชิงพื้นที่ คือ ลักษณะสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่และปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดจากนโยบายสาธารณะ
- 3) แนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีความต้องการให้มีการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยกับผู้นำชุมชนในพื้นที่ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการดำเนินการร่วมกันในการป้องกันยาเสพติดตามมาตรการที่ภาครัฐกำหนด พร้อมกับเมื่อพบผู้กระทำผิดหรือได้รับเบาะแสผู้กระทำเกี่ยวกับยาเสพติดต้องมีการดำเนินการอย่างรวดเร็ว ตามที่กฎหมายกำหนดอย่างรวดเร็วทันต่อสถานการณ์ และควรที่จะลงพื้นที่ตรวจตระเวนพื้นที่อย่างสม่ำเสมอเพื่อเป็นการสร้างความตื่นตัว และตระหนักว่าเจ้าหน้าที่รัฐได้มีการสอดส่องดูแลและการกระทำผิดอยู่ตลอดเวลา ซึ่งการกระทำของเจ้าหน้าที่ภาครัฐดังกล่าวนี้ส่งผลให้ประชาชนที่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดเกิดความหวาดระแวง ไม่สามารถทำผิดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ

ยาเสพติดได้อย่างที่ต้องการ เป็นเหตุให้ปัญหาจากยาเสพติดในพื้นที่ได้เบาบาง ลงและประชาชนมีโอกาสที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดลดลง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุศริน เถาว์ลัย (2555) ศึกษาบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหา ความขัดแย้งทางการเมืองในจังหวัดปัตตานี ผลการศึกษา พบว่า (1) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะเป็น ผู้นำในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือและ ยอมรับของคนในหมู่บ้าน ได้แสดงบทบาทในการแก้ไขปัญหา ความขัดแย้งทางการเมืองโดยการปกครอง ดูแลความเรียบร้อย ในหมู่บ้านป้องกันปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด รวมถึงอบายมุขต่างๆ มิให้มีในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นการหลีกเลี่ยงความรุนแรงของปัญหาที่นำไปสู่ความแตกแยกในพื้นที่ ในฐานะคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) การใช้กฎหมายหมู่บ้าน “สุกมปากัด” เครือข่ายชุมชนศรัทธาหรือ “กัมปงตักวา” ในการอยู่ร่วมกัน การทำความเข้าใจและให้ราษฎรมีทัศนคติที่ดี กับทางราชการ รวมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีในท้องที่ การดำเนินกิจกรรมการพัฒนาาร่วมกัน เป็นเครื่องเชื่อมความสัมพันธ์ โดยมีบทบาทสรุปได้ 6 ประการ ได้แก่ บทบาทตามกฎหมาย ผู้นำ ทางการบริหาร ผู้นำทางราชการ ผู้นำชุมชน ผู้นำทางการเมือง และบทบาทในทางสื่อประสาน (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในจังหวัดปัตตานี ปัจจัยด้านลบ พบว่าสถานการณ์ความสงบในพื้นที่ที่ยืดเยื้อและเรื้อรัง ปัญหาที่ทับซ้อนฝังรากลึก และส่วนราชการที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีปริมาณมากกว่า คุณภาพและผลลัพธ์ มุ่งชนะใจประชาชนด้วย วิธีการสงเคราะห์ด้วยโครงการประชานิยมที่มุ่งแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ ทำให้ระบอบการปกครองระบอบ ประชาธิปไตย เสื่อยระบบ ความรู้สึกที่ประชาชนอยากมีส่วนร่วมได้ค่อยๆ หดไป ด้วยเหตุนี้ความขัดแย้ง ในพื้นที่ที่ยังต้องอาศัยระยะเวลาในการคลี่คลายมากขึ้น ปัจจัยด้านบวก อำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่กฎหมายกำหนด บทบาทตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ ผู้ใหญ่บ้านในฐานะเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง ผู้บังคับหมวด ชูตรวจรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) และด้านการอำนวยความสะดวก เป็นธรรม รวมถึงกฎหมาย ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเปรียบเสมือนว่าเป็นเจ้าหน้าที่ของทุกกระทรวง ทบวง กรม ที่ประจำอยู่ในทุกตำบล ทุกหมู่บ้าน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง

2. วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

ปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สาเหตุส่วนใหญ่ มาจากปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาความยากจน ปัญหาครอบครัว ปัญหาการศึกษา ปัญหาการไม่เท่าเทียม ปัญหาการว่างงาน การปกป้องการกระทำของผู้กระทำผิด ไม่รู้จักกฎหมาย ความชำนาญในการป้องกันตัวในการป้องกันอาชญากรรม เช่น การต่อสู้ การยิงปืนยุทธวิธี เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัย ของ อรุณี ปัญญาสวัสดิ์สุทธิ์ (2555) ศึกษา ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่กำหนดอาชญากรรม โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เพื่อศึกษาสถานการณ์และปัญหาอาชญากรรมในประเทศไทยโดยเฉพาะ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับภาวะเศรษฐกิจ และทดสอบความสัมพันธ์ในทางสถิติระหว่างอาชญากรรมและตัวแปรทางเศรษฐกิจและสังคมรวมทั้งการคาดประมาณสมการตัวกำหนดอาชญากรรม ซึ่งมีขอบเขตของการวิจัย คือ งานวิจัยนี้ใช้ข้อมูลอนุกรมเวลาเดือนของประเทศไทยระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. 2540 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2554 รวม 180 เดือนซึ่งเป็นช่วงเวลาที่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลทุกภูมิภาคได้โดยข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานี้ได้แก่จำนวนคดีอาญาจำนวนผู้ว่างงานและตัวแปรเศรษฐกิจและสังคมอื่นๆ ที่คาดว่า จะมีผลกระทบต่ออาชญากรรมและข้อมูลจำนวนคดีอาญารวบรวมจากกลุ่มงานสารสนเทศภูมิศาสตร์และ

สื่อประสมเพื่อการบริหาร ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศกลาง สำนักงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

3. วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

แนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี มีแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คือ การส่งตัวผู้ติดยาเสพติดไปบำบัด การติดยาเสพติด เพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ การปลูกจิตสำนึกให้ครอบครัวรักกัน การรู้จักมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ชัดเจนลัดสำนึกของเยาวชนให้เป็นคนดี การจัดกิจกรรมอบรมเกี่ยวกับกฎหมาย การป้องกันตัว และควรมีการออกตรวจตราและ ตั้งด่านในชุมชนให้มากขึ้น จัดการอบรมความรู้เกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรม วิธีการป้องกันตัว การต่อสู้ต่าง ๆ ให้กับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน การเฝ้าระวังและติดตามข่าวสาร และใช้เทคโนโลยีในการป้องกัน เช่น การติดกล้องวงจรปิด การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อเสริมสร้างความใกล้ชิด ความรักสามัคคีภายในชุมชน เช่น การจัดกีฬาหมู่บ้าน เป็นต้น สอดคล้องกับทฤษฎีการมีส่วนร่วมของ ทวีลวดี บุรีกุล (2552) ได้แบ่งระดับชั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าจำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในแต่ละระดับจะเป็นปฏิภาคกับระดับของการมีส่วนร่วมกล่าวคือ ถ้าระดับการมีส่วนร่วมต่อจำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมจะมาก และยิ่งระดับการมีส่วนร่วมสูงขึ้นเพียงใดจำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมก็จะลดลงตามลำดับ ซึ่งระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนเรียงตามลำดับจากต่ำสุดไปสูงสุด ปรีกษาหารือ ระดับการวางแผนจนถึงระดับการตัดสินใจร่วมกัน ระดับการปรีกษาหารือ ระดับการวางแผนจนถึงระดับการตัดสินใจร่วมกัน ระดับการร่วมปฏิบัติระดับการติดตามตรวจสอบจนสูงสุดคือ ระดับการควบคุมโดยประชาชน

1. ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับที่ต่ำที่สุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการดำเนินการ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม เป็นการให้ข้อมูลกับประชาชนเพื่อประกอบการตัดสินใจ แต่ไม่ได้มีการเปิดโอกาส ให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นสะท้อนกลับมาแนวทางในระดับนี้มีหลายวิธี เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การจัดนิทรรศการ เป็นต้น

2. ระดับเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือ มีการเริ่มรับข้อมูลสะท้อนกลับจากประชาชน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาแสดงความคิดเห็น แนวทางในการดำเนินการในระดับนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นการสำรวจความคิดเห็นและการบรรยาย ให้ความรู้โดยมีกา ชักถามได้ในประเด็นที่มีความสงสัย

3. ระดับของการให้คำปรึกษาหรือเป็นระดับการมีส่วนร่วมที่สูงขึ้น เป็นการเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และการเจรจาอย่างเป็นทางการเพื่อประเมินความก้าวหน้า และระบุประเด็น หรือข้อสงสัยต่างๆ สำหรับแนวทางในการดำเนินการในระดับนี้ เช่น การจัดประชาชน การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น

4. ระดับการวางแผนร่วมกัน เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่สูงขึ้นจากระดับของการให้คำปรึกษาหรือ ซึ่งมีขอบเขตไปถึงการร่วมกันวางแผนการดำเนิน และการรับผิดชอบผลการดำเนินงานร่วมกัน ซึ่งจะพบว่า

มีประเด็นความซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมากมาย สำหรับแนวทางในการดำเนินการในระดับนี้ เช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้คุณวุฒิในสาขาต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งร่วมกันเป็นต้น

5. ระดับการร่วมปฏิบัติ เป็นระดับที่สูงกว่าระดับการวางแผนร่วมกันกล่าวคือ เป็นระดับที่ผู้ดำเนินการกับประชาชนร่วมกันดำเนินโครงการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

6. ระดับการร่วมตรวจสอบติดตามประเมินผล เป็นระบบที่มีประชาชนเข้าร่วมน้อยแต่มี ประโยชน์ต่อการดำเนินงานเป็นอย่างมาก แนวทางในการดำเนินการในระบบนี้คือ การจัดตั้ง คณะกรรมการติดตามและประเมินผลที่มาจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

7. ระดับการควบคุมโดยประชาชนเป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วมโดยประชาชนเพื่อแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งที่มีอยู่ทั้งหมด เช่น การลงประชามติ เป็นต้น อย่างไรก็ตามระดับการมีส่วนร่วมที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น เป็นเพียงระดับการมีส่วนร่วมในโครงการที่ส่วนใหญ่ภาครัฐเป็นผู้กระทำต่อประชาชนเพียงเท่านั้น ไม่พบว่าการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้นจากพลังของประชาชนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) ดังนี้

1. ควรเพิ่มการรณรงค์และประชาสัมพันธ์กับประชาชนให้มากยิ่งขึ้น เช่น ระบบแจ้งเตือนอาชญากรรม เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักต่อการป้องกันปัญหาอาชญากรรม สื่อสารกับประชาชนในทุกช่องทางให้มากขึ้นเพื่อสร้างความเข้าใจที่ดีและเพื่อให้ประชาชนรับมือกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว

2. ควรมีการอบรมพัฒนากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาอาชญากรรม กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องการป้องกันตัวและการต่อสู้ เทคนิควิธีการในการจัดการปัญหาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาอาชญากรรม

3. ควรสร้างระบบติดตามเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ จัดกิจกรรมปรับเปลี่ยนทัศนคติแก่ผู้กระทำ และพัฒนาทักษะการใช้ชีวิตและจัดหางานที่สุจริตให้แก่ผู้กระทำผิด

ข้อเสนอแนะสำหรับวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเพิ่มการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อประเมินระดับการมีส่วนร่วมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม

2. ควรสัมภาษณ์ปลัดอำเภอฝ่ายความมั่นคง ผู้ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และมีหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามปัญหาสาธารณะ และรักษาความสงบเรียบร้อย เพื่อศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาอาชญากรรมให้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐวรธรณ์ ตรีณาวงษ์. (2565). การมีส่วนร่วมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการป้องกันปัญหายาเสพติด: กรณีศึกษา ตำบลวังหามแห อำเภอลำดวนบุรีรัมย์ จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ถวิลวดี บุรีกุล (2552). รายงานการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- บุศริน เถาว์วัลย์ (2555). ศึกษาบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหา ความขัดแย้งทางการเมืองในจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง), มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อรุณี ปัญญาสวัสดิ์สุทธิ์. (2555). ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่กำหนดอาชญากรรม (Socio - economic Determinants of Crime). วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- วิโรจน์ ก่อสกุล. (2566). เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการวิชาการระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตรศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐศาสตรมหาบัณฑิต.